

Eksamensveiledning

- om vurdering av eksamensbesvarelser

LOKALT GITT SKRIFTLIG EKSAMEN

HSF1002 – Kommunikasjon og samhandling

Eksamensveiledning for lokalt gitt skriftlig eksamen i fylkeskommunenes landssamarbeid (Vigo IKS)

Denne eksamensveiledningen gir informasjon om lokalt gitt skriftlig eksamen i landssamarbeidet, og hvordan eksamen skal vurderes. Veiledningen er for skoler, elever, privatister, lærere og foresatte. Sensorene skal bruke veiledningen som en felles referanseramme for sitt sensurarbeid.

1. Eksamensordning

4 timers skriftlig eksamen for privatister

2. Hjelpemidler

Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra åpent internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon. Hver fylkeskommune har publisert liste over tillatte nettbaserte hjelpemidler (nettressurser) som er tilgjengelig på eksamensdagen.

Noen fag avviker fra denne regelen ved at det er restriksjoner på bruk av hjelpemidler, eller at det er spesielle hjelpemidler som kreves for å løse eksamensoppgaven. Listen viser fag som avviker:

<http://www.vigoiks.no/eksamen/hjelpemidler-til-eksamen>

Eksamensoppgaver hvor det ikke er krav om spesielle hjelpemidler skal være utformet på en slik måte at det ikke er nødvendig å ha tilgang til internett eller hjelpemidler for å kunne besvare oppgavene. Det er kandidatens egen kompetanse i faget som skal prøves på eksamen.

Med utgangspunkt i eksamensordningen for faget må kandidaten selv velge hensiktsmessige hjelpemidler for å løse oppgavene. Eksempler på hjelpemidler kan være: datamaskin med filer og digitale verktøy, kalkulator, lærebok, tidligere eksamensoppgaver, notater, eksamensveiledning, utskrifter fra Internett og formelbok. Alle digitale verktøy som kandidaten vil bruke, må være installert på datamaskinen før eksamen.

3. Kommunikasjon med andre under eksamen

Det er ikke lov å kommunisere med andre under eksamen, hverken skriftlig eller muntlig.

4. Eksamensoppgaven

Eksamensoppgavene lages med utgangspunkt i læreplanens kompetansemål. De fem grunnleggende ferdighetene er en del av kompetansemålene:

- å kunne uttrykke seg muntlig (gjelder ikke på skriftlig eksamen)
- å kunne uttrykke seg skriftlig
- å kunne lese
- å kunne regne
- å kunne bruke digitale hjelpemidler

Oppgavesettet er bygd opp slik at besvarelsen skal gi grunnlag for å vurdere kandidatens individuelle kompetanse. Samlet sett kan eksamen inneholde oppgaver fra alle hovedområdene i læreplanen, men ikke nødvendigvis fra alle kompetansemålene. De fleste eksamener har alle hjelpemidler tillatt. Eksamensoppgaven bør være en åpen oppgave (case), og må utformes på en slik måte at svarene ikke kan leses direkte ut av en lærebok eller andre hjelpemidler.

Når kandidaten velger å bruke erfaringer fra egen praksis, er det viktig at hun/han beskriver klart hvilke valg som tas og de forutsetningene det arbeides ut i fra. Det er viktig å besvare det oppgaven spør om for å vise fagkompetansen sin.

Tidligere eksamensoppgaver finner du på www.vigoiks.no

5. Bruk av kilder

Hvis kandidaten bruker kilder i besvarelsen, skal disse oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem. Kandidaten skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på lærebøker, artikler eller annen litteratur. Hvis kandidaten velger å bruke utskrift eller sitat fra nettsider, skal han/hun oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato. Eksamensoppgavene har ikke alltid krav om bruk av kilder (tekst som er hentet fra bøker, Internett etc.), og kandidaten kan vise svært høy kompetanse til eksamen uten å bruke kilder i besvarelsen. I besvarelsen skal kandidaten vise sin egen kompetanse, med eller uten bruk av kilder.

6. Vurdering av eksamensbesvarelser og karakterbeskrivelser

Fylkeskommunene har ansvar for å sensurere besvarelsene. Spørsmål om gjennomføring og sensur av eksamen rettes til den enkelte fylkeskommune.

Forskrift til opplæringsloven §§ 3-4 og 4-4 har generelle karakterbeskrivelser for grunnopplæringen:

Karakteren 6 uttrykker at eleven har fremragende kompetanse i faget.

Karakteren 5 uttrykker at eleven har meget god kompetanse i faget

Karakteren 4 uttrykker at eleven har god kompetanse i faget

Karakteren 3 uttrykker at eleven har nokså god kompetanse i faget

Karakteren 2 uttrykker at eleven har lav kompetanse i faget

Karakteren 1 uttrykker at eleven har svært lav kompetanse i faget.

Karakterene 2-6 betyr at faget er bestått.

Kjennetegn på kompetanse

Hovedområde	Karakteren 5-6 Kandidaten viser fremragende eller meget god kompetanse i faget	Karakteren 3-4 Kandidaten viser god eller nokså god kompetanse i faget	Karakteren 2 Kandidaten viser lav kompetanse i faget
<i>Mål for opplæringen er at kandidaten skal kunne:</i>			
Gjøre greie for, og gi eksempler på hva holdninger, verdier og menneskesyn er, med utgangspunkt i ulike psykologiske perspektiv	<p>Kandidaten kan utdype og begrunne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hva verdier, holdninger og menneskesyn er, hvordan de blir dannet og kan endres. - hvorfor det er viktig med helhetlig menneskesyn i helse-, oppvekst- og sosialsektoren. - sammenhengen mellom menneskers holdninger, verdier og de ulike psykologiske perspektivene. 	Kandidaten kan forklare ulike menneskesyn med utgangspunkt i ulike psykologiske perspektiver, og gir eksempler på hvordan de påvirker holdninger og verdier.	Kandidaten kan definere begrepene, holdninger, verdier, menneskesyn og gir eksempler.

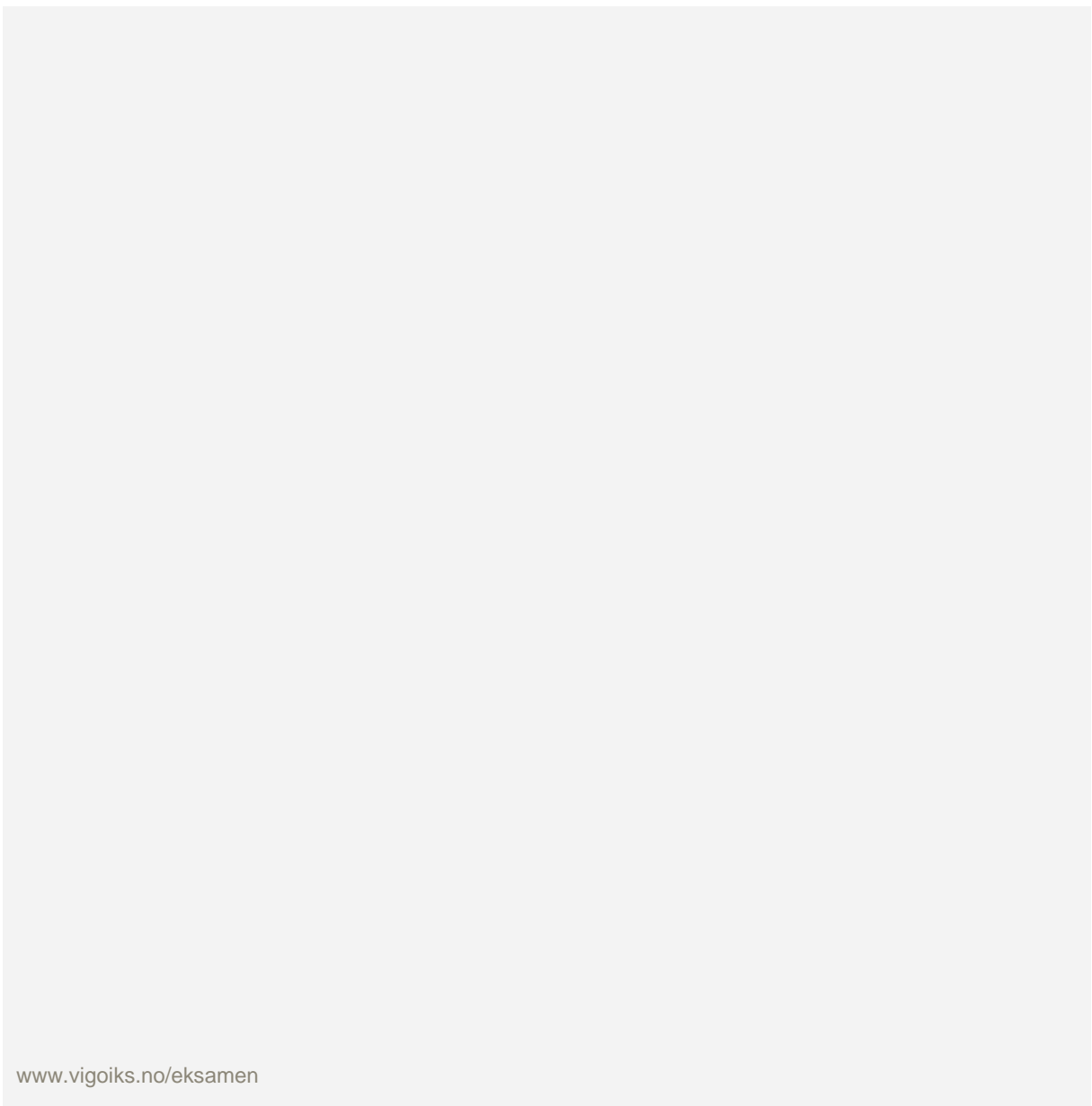
<p>Grunngi og vurderer egne holdninger og væremåter når omsorg og utvikling hos brukerne er målet, uavhengig av kultur, religion, livsførsel og funksjonsnivå hos den andre.</p>	<p>Kandidaten kan vurdere hvorfor man må ha et bevisst forhold til egne holdninger og væremåte i helse-, oppvekst- og sosialsektoren.</p> <p>Kandidaten kan vurdere og begrunner hvordan yrkesutøveren møter brukere med et annet livssyn, kultur eller med nedsatt funksjonsevne.</p> <p>Kandidaten kan forklare sammenhengen mellom yrkesutøverens selvilde og måten en behandler og møter brukerne på.</p>	<p>Kandidaten kan forklare hvilke grunnleggende verdier som er viktige og hvordan holdninger og væremåter påvirker yrkesutøver i helse-, oppvekst- og sosialsektoren.</p> <p>Kandidaten kan forklare hvordan yrkesutøveren møter brukere med et annet livssyn, kultur eller med nedsatt funksjonsevne.</p>	<p>Kandidaten kan forklare egne holdninger og væremåter, og viser til konsekvenser av egne holdninger som kommer til uttrykk i omsorgsutøvelsen.</p>
--	---	--	--

<p>Gjøre greie for hva som kjennetegner kommunikasjon som fremmer helse, trivsel og velvære, og selv medvirke til det.</p>	<p>Kandidaten kan gjøre greie for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hva kommunikasjonsprosessen betyr for helse, trivsel og velvære - ulike kommunikasjonsformer - sammenhengen mellom kommunikasjon og helse, trivsel og velvære hos bruker. - hvordan yrkesutøveren kan medvirke til kommunikasjon som fremmer helse, trivsel og velvære. 	<p>Kandidaten kan forklare og kommer med eksempler på:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hva god kommunikasjon er og hvordan kommunikasjonsprosessen foregår. - hvordan vi kommuniserer med ord, kroppsspråk og lytter aktivt for å fremme helse, trivsel og velvære. 	<p>Kandidaten kan definere verbal og ikke verbal kommunikasjon, enveis-, toveis- og dobbeltkommunikasjon.</p> <p>Kandidaten kan gi eksempler på hva som påvirker kommunikasjonen positivt og negativt.</p>
<p>Kommunisere med ulike brukere ut fra deres behov og modningsnivå.</p>	<p>Kandidaten kan gjøre greie for gjennom eksempler hvilke hensyn yrkesutøveren bør ta når en kommuniserer med brukere ut fra behov og modningsnivå.</p>	<p>Kandidaten kan gjennom eksempler vise til kommunikasjon som er tilpasset brukerens behov og modningsnivå og hvordan man kommuniserer med brukere i kriser og sorg.</p>	<p>Kandidaten kan vise gjennom eksempler kommunikasjon som i noen grad ivaretar brukerens behov og modningsnivå.</p>

<p>Drøfte og prøve ut ulike modeller for konflikthandtering.</p>	<p>Kandidaten kan bruke eksempler og forklarer ulike måter å reagere på i konflikter.</p> <p>Kandidaten kan beskrive og drøfter ulike modeller for konflikthandtering.</p> <p>Kandidaten kan drøfte hvordan vi kan håndtere og forebygge konflikter.</p>	<p>Kandidaten kan forklare hvordan konflikter oppstår og nevner fordeler og ulemper ved konflikter.</p> <p>Kandidaten kan nevne ulike typer konflikter.</p> <p>Kandidaten kan forklare hvordan konflikter utvikles og gir eksempel på en modell for konflikthandtering.</p>	<p>Kandidaten kan definere hva konflikt er og komme med eksempler på ulike typer konflikter.</p> <p>Kandidaten kan si noe om hvordan konflikter kan løses.</p>
<p>Forklare hva sosial kompetanse vil si, og gi eksempel på hvordan en selv kan bruke sosial kompetanse i møte med mennesker som er avhengige av tilbud i oppvekst-, helse- og sosialsektoren.</p>	<p>Kandidaten kan forklare hvilke kunnskaper, egenskaper og ferdigheter sosial kompetanse består av.</p> <p>Kandidaten kan forklarer og viser eksempler på hvordan yrkesutøveren selv kan vise og utvikle sosial kompetanse.</p>	<p>Kandidaten kan beskrive og gi eksempler på sosial kompetanse og hvordan en selv kan nytte sosial kompetanse i møte med mennesker i ulike livsfaser.</p>	<p>Kandidaten kan definere hva sosial kompetanse er og gi eksempler på hvordan man som yrkesutøver kan bruke dette i yrkesutøvingen.</p>

<p>Gjøre greie for hva empati betyr innenfor oppvekst-, helse- og sosialsektoren.</p>	<p>Kandidaten kan utdype hva empati er og begrunner hvorfor det er viktig å vise empati i møter med brukere, pasienter og kunder.</p>	<p>Kandidaten kan forklare hva empati betyr og hvordan empati kan brukes innen oppvekst- helse og sosialsektoren.</p> <p>Kandidaten kan forklare hva som skiller empati fra medlidenhet og sympati.</p>	<p>Kandidaten kan definere begrepet empati og komme med eksempler.</p>
<p>Gi eksempel på hvordan empati kommer til uttrykk i handlinger, og selv kunne vise empati i væremåten sin.</p>	<p>Kandidaten kan forklare gjennom eksempler hva det vil si å ha en empatisk væremåte og hvordan yrkesutøveren kan utvikle evnen til empati.</p>	<p>Kandidaten kan vise gjennom eksempler hvordan yrkesutøveren viser empati i møte med andre mennesker.</p>	<p>Kandidaten kan kjenne igjen empati og kunne gi eksempler på hvordan empati kan vises i handlinger.</p>
<p>Forklare hva et etisk dilemma er, og gi eksempel på slike dilemmaer.</p>	<p>Kandidaten kan forklare hva et etisk dilemma er og begrunner hvorfor det er vanskelig å være i et etisk dilemma. Viser gjennom eksempler hvordan en kan bruke ulike etiske teorier for å ta et valg i et etisk dilemma.</p>	<p>Kandidaten kan forklare hva som er forskjellen på etikk og moral. Viser eksempler på plikt-, sinnelags-, konsekvens- og dydsetikk.</p>	<p>Kandidaten kan definere begrepet etisk dilemma og kunne gi eksempler på det.</p>

www.vigoiks.no/eksamen